

КУЛЬТУРА МОВЛЕННЯ У ФАХОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Логінова А. О.

Науковий керівник – к.і.н., доц. Бадєєва Л. І.
Харківський національний університет радіоелектроніки,
каф. українознавства, м. Харків, Україна
тел. +380957524459.

Our research is devoted to the culture of speech, specifically to the aspects of its use in professional practice. Therefore, the topic of communication in the state language is quite relevant, given the political problems of the present. Therefore, we paid attention to the culture of speech, the main communicative features that are inherent in it and offered practical advice on how to improve personal speech culture.

Культура мовлення – це дотримання усталених мовних норм усної та писемної мови, а також свідоме, цілеспрямоване, майстерне використання мовних засобів залежно від мети й обставин спілкування. Отже, це й культура мислення та культура суспільних і духовних стосунків людини. Актуальність нашого дослідження полягає в тому, що культура мовлення як частина основного засобу спілкування (мови) відіграє важливу роль у становленні людини як спеціаліста певної сфери. Питання мовної культури були об'єктом наукової уваги в лінгвістиці, їх розглядали відомі мовознавці, зокрема, як І. Огієнко, О. Потебня, В. Виноградов. Пізніше фахівці в галузі державного управління й мовознавства – Н. Бабич, В. Князєв, І. Плотницька, П. Редін, С. Шумовицька – наголошували на необхідності визначення оптимальної мовленнєвої поведінки в певній ситуації, звертали увагу на важливість культури мовлення в професійно-кваліфікаційній характеристиці фахівців будь-якого профілю. Висока культура мовлення означає володіння багатством мови, уникнення у мовній практиці канцеляризмів, діалектизмів, досягнення такої усної і писемної форми спілкування, яка б найточніше передавала зміст думки. Правильна вимова, вільне, невимушене оперування словом, уникнення вульгаризмів, архаїзмів, слів-паразитів, зайвих іншомовних слів, наголо-шування на головних думках, фонетична виразність, інтонаційна розмаїтість, чітка дикція, розмірений темп мовлення, правильне використання логічних наголосів і психологічних пауз, взаємовідповідність між змістом і тоном, між словами, жестами та мімікою – необхідні елементи мовної культури, особливо у фаховій діяльності особи, адже це демонструє рівень професіоналізму та ерудиції.

Культуру мовлення характеризують такі ознаки: 1) Правильність, тобто відповідність прийнятим орфоепічним, орфо-графічним, граматичним, лексичним нормам. Вона включає в себе норми, правила

вимови, наголошування, словозміни, слововживання, орфографічні правила у писемному мовленні тощо. Різноманітність: володіння мовним багатством економічної і публіцистичної літератури; активне мислення; постійне удосконалення і збагачення мовлення; 3) Виразність забезпечується оригінальністю у висловлюванні думок з метою ефективного впливу на партнера по комунікації; 4) Доступність мовлення для розуміння тих, хто слухає, вона забезпечує адекватне розуміння сказаного, не вимагаючи від співрозмовника особливих зусиль при сприйнятті. Ясності мовлення сприяють чітка дикція, логічне і фонетичне наголошування, правильне інтонування, розмірений та уповільнений темп, спокійний і ввічливий тон; 5) Стислість (раціональний вибір мовних засобів для вираження головної думки, тези). Ця ознака формує уміння говорити по суті; 7) Доцільність, тобто відповідність мовлення меті, умовам спілкування, стану того, хто висловлюється.

Протягом дослідження було обрано найефективніші практичні поради щодо підвищення особистої культури мовлення, а саме: свідомо й відповідально ставитися до слова; стежити за своїм мовленням, аналізувати його, контролювати слововживання, у разі потреби перевіряти за відповідним словником; читати художню літературу – джерело збагачення мовлення, записувати цікаві думки майстрів слова, учити напам'ять афоризми, вірші (таким чином можна збагатити лексичний запас, набути досвіду образно-стилістичного слововживання); оволодівати жанрами функціональних стилів (потрібно однаково добре вміти написати вітальну листівку, заяву, доручення, лист для електронної пошти, підготувати науковий реферат чи публічний виступ); активно пізнавати світ, розвивати здібності до науки – це підвищує інтелектуальний рівень особистості й віддзеркалюється в мовленні; удосконалювати фахове мовлення (читати наукові статті, фахові газети і журнали, постійно користуватися спеціальними енциклопедичними і термінологічними словниками, набувати практики публічних виступів з фахової тематики, використовувати нагоду виступу під час демонстрації нового проекту, наприклад).

Таким чином, культура мовлення є невід'ємною частиною нашого життя, особливо у професійній діяльності. Для того, щоб підвищити свій статус і досягати певних цілей, спілкуючись правильно і зрозуміло для інших, потрібно покращувати свої навички методами, наведеними вище.

Список використаних джерел:

1. Культура писемного мовлення фахівця. Особливості писемної форми мови. URL: <https://studfile.net/preview/5462385/page:7/>
2. Старунова А. Л. / Культура української фахової мови. Види і жанри професійного спілкування / Література та культура Полісся. Серія: Філологічні науки. 2018